

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-24

Ärendenummer SMF-2025-00097

Handläggare

Lisa Nilsson, Birgitta Löf

Telefon: 031-368 25 62, 031-368 16 81

E-post: lisa.nilsson@stadsmiljo.goteborg.se

Genomförandebeslut Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen

Förslag till beslut

1. Stadsmiljönämnden antar genomförandebeslut för åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” inför fortsatt arbete med systemhandling, projektering och produktion.
2. Stadsmiljönämnden ger stadsmiljöförvaltningen i uppdrag att genomföra upphandlingar och inköp samt teckna de avtal som krävs för att genomföra genomförandebeslutet.

Sammanfattning

I Budget 2021 fick de stadsutvecklande förvaltningarna i uppdrag av kommunfullmäktige att leda arbetet för en upprustning av Avenyn och Götaplatsen, i nära samverkan med Citysamverkan/Avenyföreningen och de berörda fastighetsägarna. Upprustningen av delen Avenyn skulle enligt uppdraget medfinansieras av fastighetsägarna medan Götaplatsen skulle finansieras helt av Göteborgs Stad. Syftet är att stärka stråket och platsen för fotgängare och cyklister samt öka antalet besökare.

En ny gestaltning och en genomförandestudie för Avenyn och Götaplatsen är nu framtagen. Samtidigt har förhandlingar om medfinansiering av delen Avenyn pågått mellan Göteborgs Stad och fastighetsägarna. Något avtal för medfinansieringen har dock inte kunnat träffas, och stadsbyggnadsnämnden har beslutat att starta arbetet med att ta fram en ny detaljplan för delar av Avenyn.

För att inte behöva avbryta allt arbete i väntan på ny detaljplan föreslår stadsmiljöförvaltningen nu att Götaplatsen bryts ut ur det större projektet och genomförs separat, då utvecklingen av Götaplatsen inte är beroende av ny detaljplan eller medfinansiering från fastighetsägarna.

Åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” har en bedömd totalkostnad på cirka 117 miljoner kronor, varför genomförandebeslut lyfts till nämnden för avgörande.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärden återfinns i *Investeringsplan för Stadsmiljönämnden 2025* som en del av det namngivna projektet ”Avenyn och Götaplatsen – upprustning och utveckling”. Götaplatsen föreslås nu genomföras som ett eget projekt, ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen”, där motsvarande investeringsbudget flyttas från det namngivna projektet till investeringsområde Utemiljöer.

I januari 2022 beslutade trafiknämnden om inriktningsbeslut för åtgärden ”Avenyn och Götaplatsen – upprustning och utveckling”. Den bedömda totalkostnaden för hela åtgärden var då 417 miljoner kronor. Inom ramen för åtgärden ”Avenyn och Götaplatsen – upprustning och utveckling” har stadsmiljöförvaltningen upparbetat cirka 3 miljoner kronor för den del av den genomförda genomförandestudien inklusive gestaltungs-förslag som berör Götaplatsen. Bedömd totalkostnad för åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” beräknas till cirka 117 miljoner kronor (löpande prisnivå). Kostnadsbedömningen baseras på framtagen kalkyl i genomförandestudie för ”Avenyn och Götaplatsen – upprustning och utveckling” samt erfarenhetsvärden, och ligger i linje med den kostnadsbedömning som gjordes i samband med inriktningsbeslutet.

Eventuella kostnader för hantering av förorenade massor finansieras genom kommunbidraget. Genomsnittlig kapitalkostnad per år för åtgärden beräknas till cirka 4,3 miljoner kronor. Kapitalkostnaden finansieras genom kommunbidraget.

Ett eventuellt framtida behov av reviderat genomförandebeslut hanteras enligt förvaltningens rutin för avvikelshantering.

Åtgärden bedöms i sin helhet bidra positivt till förutsättningar för verksamheterna på och omkring Götaplatsen, då platsen bland annat blir mer tillgänglig och attraktiv att vistas på. Den stärker också stråket från kommande Västlänksuppgång och längs Avenyn.

Samordning med övriga projekt i närområdet är en viktig del i arbetet för att minska förgäveskostnader och störningar. Hänsyn ska tas till närliggande verksamheter under byggtiden.

Bedömning ur ekologisk dimension

I åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” ingår att minska biltrafiken runt Poseidon, och den bedöms på så sätt bidra till bättre förutsättningar för gående och cyklister i enlighet med Göteborgs Stads cykelprogram samt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram.

Merparten av befintligt material och utförda arbeten på nedre delen av Götaplatsen återbrukas, huvudsakligen på plats men också i andra delar av staden. Befintliga träd, som har både ett ekologiskt värde och ett kulturmiljövärde, skyddas under genomförandet.

Då Götaplatsen idag och fortsatt består av hårdgjord yta har förvaltningen inte funnit några ytterligare aspekter utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Götaplatsen, med sin historia och kulturmiljö, är en viktig del i stadens identitet. Syftet med åtgärden är bland annat att återupprätta den status och skönhet som bekräftar platsens betydelse för göteborgarna. Ökad attraktivitet, tillgänglighet och upplevd trygghet påverkar på ett positivt sätt sociala möten mellan människor och mötet med stadens verksamheter runt platsen. Åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” bedöms således bidra positivt till den sociala hållbarheten.

Brister som finns idag avseende attraktivitet, tillgänglighet, trafiksäkerhet och upplevd trygghet ska åtgärdas. En mer attraktiv och inbjudande gestaltning gör att platsen befolkas under olika tider på dygnet.

En del i detta är att flytta befintligt vattenspel och placera detta på en plats som är bättre skyddad från trafik. Det tillför ett lekfullt inslag på platsen, till glädje för både vuxna och barn. Platsen kompletteras med sittplatser då där idag är en stor brist på sådana.

Samverkan

Partssamverkan med personalorganisationer har inte varit aktuell i detta ärende.

Bilagor

—

Ärendet

Enligt stadsmiljönämndens delegationsordning ska stadsmiljönämnden fatta inriktningsbeslut, genomförandebeslut och beslut om ekonomiska avvikelser för investeringsprojekt med en totalkostnad för samtliga skeden överstigande 20 miljoner kronor. Åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” har en bedömd totalkostnad på cirka 117 miljoner kronor varför genomförandebeslut lyfts till nämnden för avgörande.

Beskrivning av ärendet

Historik och syfte

Kungsportsavenyen, mer känd som Avenyn, utgör tillsammans med Östra Hamngatan ett aktivt stadslivsstråk som en viktig paradgata och ryggrad i Göteborgs befintliga stadskärna. Enligt Göteborgs översiktsplan behöver stråket särskilt värnas och stärkas utifrån höga flöden av gående samt ur handelsperspektiv. Götaplatsen är en av målpunkterna längs detta stadslivsstråk. Tillsammans utgör delar av Götaplatsen och konstmuseet ett byggnadsminne, vilket ställer särskilda krav på möjligheten till omdaning. De monumentala byggnader som omger Götaplatsen håller samman stadsrummet och skapar tillsammans med Poseidonskulpturen en plats som ofta får symbolisera hela staden.

Götaplatsen är idag delad av Viktor Rydbergsgatan och Berzeliigatan i en övre respektive nedre del. Runt om den övre delen av Götaplatsen finns de fyra institutionerna Stadsteatern, Konstmuseet, Konsthallen och Konserthuset samt flera restauranger. Vid den nedre delen av Götaplatsen finns bland annat Stadsbiblioteket och en biograf.

Trafiken på Avenyn har under åren förändrats vilket lett till en splittrad gatumiljö. Det har saknats ett samlat grepp kring gaturummets utformning, och gatan är dessutom i behov av upprustning. Under åren 2014–2017 togs ett gestaltungs-förslag fram för Avenyn och Götaplatsen, men detta gick inte vidare till ett genomförande – förutom den nedre delen av Götaplatsen vilken upprustades med bland annat ett vattenspel.

I Budget 2021 fick de stadsutvecklande förvaltningarna i uppdrag av kommunfullmäktige att leda arbetet för en upprustning av Avenyn och Götaplatsen, i nära samverkan med Citysamverkan (genom Aveny-föreningen) och de berörda fastighetsägarna. Upprustningen av delen Avenyn skulle enligt uppdraget medfinansieras av fastighetsägarna medan Götaplatsen skulle finansieras helt av Göteborgs Stad. En upprustning blev alltså återigen aktuell. Den nya gestaltningen och upprustningen av Avenyn och Götaplatsen initierades för att stärka platsens status och attraktionskraft samt öka antalet besökare. Syftet är att stärka stråket och platsen för fotgängare och cyklister, och så att fler besökare också väljer att stanna.

I januari 2022 beslutade trafiknämnden om inriktningsbeslut inför start av genomförandestudie för åtgärden ”Avenyn och Götaplatsen – upprustning och utveckling”. Den bedömda totalkostnaden för hela åtgärden var då 417 miljoner kronor.

Framtagen genomförandestudie och gestaltning

En ny gestaltning och en genomförandestudie för Avenyn och Götaplatsen är nu framtagen och godkändes i projektets styrgrupp i september 2024. Några av de uppsatta målen för ”Avenyn och Götaplatsen – upprustning och utveckling” har varit:

- Stärka Avenyn och Götaplatsen som göteborgarnas stolthet – som med internationell attraktionskraft är målpunkt för hela regionen och besökare från hela världen.
- Skapa väl gestaltade platser som är attraktiva, inkluderande och trygga året om och dygnet runt.
- Utveckla platserna som kulturbärare där nya tillskott ska förhålla sig till platsens historiska karaktär. Kulturhistoriska värden ska stärkas och ny och befintlig konst ska lyftas fram.
- Säkra god genomförbarhet med robusta lösningar som håller över tid och utformas med tanke på framkomlighet och långsiktig förvaltning.

Parallellt med arbetet med gestaltning och genomförandestudie har förhandlingar om medfinansiering av delen Avenyn pågått mellan Göteborgs Stad och fastighetsägarna. Något avtal för medfinansieringen har dock inte kunnat träffas. Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att starta arbetet med att ta fram en ny detaljplan för att pröva möjligheten för permanenta verandor och paviljonger, på kommunal kvartersmark, längs Avenyn. Vid färdigställd detaljplan ska förhandlingarna om medfinansiering återupptas.

I den färdiga genomförandestudien har ett övergripande gestaltungs-förslag tagits fram. I september 2024 informerades både stadsmiljönämnden och stadsbyggnadsnämnden om gestaltungs-förslaget. Götaplatsen föreslås rustas upp för att åter bli ett helt torg och en monumental mötesplats som en värdig avslutning av Avenyn. Hela Götaplatsen förses bland annat med en ny beläggning och fler sittplatser. Vattenspelet på nedre delen av Götaplatsen tas bort och ett nytt vattenspel anläggs i stället i ett trafikskyddat läge på den övre delen av Götaplatsen. Merparten av befintligt material på nedre delen av Götaplatsen återbrukas, huvudsakligen på plats men också i andra delar av staden. Trafikytornas utbredning minskas så mycket som möjligt men deras funktioner bibehålls. Busshållplatserna blir kvar i den nedre delen av Götaplatsen.

Arbete framåt

I genomförandestudien föreslogs upprustningen av Avenyn och Götaplatsen genomföras etappvis, med start vid Parkgatan och avslutas med Götaplatsen som fjärde och sista etapp. En konsekvensanalys över ändrad etappordning har genomförts där förvaltningens samlade bedömning är att det inte finns några större nackdelar med att ändra ordning på etapperna. Fördelarna med att starta med Götaplatsen som första etapp överväger, framför allt med beaktande av den drivkraft och de erfarenheter som finns. För att inte behöva göra uppehåll i allt arbete i väntan på ny detaljplan föreslår stadsmiljöförvaltningen därför att Götaplatsen bryts ut ur det större projektet och genomförs separat, då utvecklingen av Götaplatsen inte är beroende av ny detaljplan eller medfinansiering från fastighetsägarna.

Vid ett beslut om genomförande av åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” fortsätter arbetet med systemhandling, projektering och byggnation. Det fortsatta arbetet baseras på den framtagna genomförandestudien. Frågor som hanteras i systemhandlingen är exempelvis säkerheten på allmänna platser i staden, återbruk, sociala frågor och tillgänglighet.

Kulturhistoriska aspekter och hantering av byggnadsminnet beaktas i fortsatt samråd med Länsstyrelsen.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att ett genomförande av åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” ligger i linje med Göteborgs översiktsplan samt det uppdrag som kommunfullmäktige gav de stadsutvecklande förvaltningarna i Budget 2021. Att börja med Götaplatsen och genomföra den etappen som ett separat projekt, utan att behöva invänta ny detaljplan för delar av Avenyn, bedömer förvaltningen som fördelaktigt avseende tillvaratagande av drivkraft och erfarenhet.

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att det framtagna gestaltungsforlaget, och genomforandet av detta, val moter atgardens syfte – det vill saga att bland annat starka platsens status som goteborgarnas stolthet, oka tryggheten pa platsen samt starka de kulturhistoriska värdena.

Stadsmiljöförvaltningen föreslår därför stadsmiljönämnden att anta genomförandebeslut för åtgärden ”Stadsmiljöåtgärder Götaplatsen” inför fortsatt arbete med systemhandling, projektering och produktion.

Josefine Johansson

Anders Ramsby

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Planering och Investering

Stadsmiljöförvaltningen